

Alkoholilain muutoksen seuranta

Vähittäiskulutuksen ja -myynnin muutokset tammi–elokuu 2017/2018

Pasi Holm ja Juho Tynnilä
Marraskuu 2018

Selvityksen tavoite ja tausta

- Vuonna 2018 tuli voimaan alkoholilain kokonaisuudistus, joka vapautti vähittäismyyntiin enintään 5,5 % vahvuiset alkoholijuomat ja purki valmistustaparajoitteen.
- Suomi korotti alkoholiveroja vuonna 2018. Tavoitteena oli, että valtion alkoholiverotulot kasvavat veronkorotuksen seurauksena 100 miljoonaa euroa.
- Myös Viro aloitti omien alkoholiverojen kiristämisen asteittain, mikä on nostanut alkoholin myyntihintaa Virossa.
- Tämän selvityksen tavoitteena on kartoittaa, miten Suomen ja Viron veronkorotukset yhdessä alkoholilain kokonaisuudistuksen kanssa ovat vaikuttaneet alkoholin matkustajatuontiin ja kokonaiskulutukseen Suomessa. Selvityksessä arvioidaan vaikutuksia ajanjaksolla tammi–elokuu 2018.
- Selvityksen toteutti Taloustutkimus Oy Päivittäistavarakauppa ry:n toimeksiannosta marraskuussa 2018.
- Selvitys on jatkoa vuonna 2017 julkistetuille tutkimuksille, jotka arvioivat mahdollista muutoskehitystä. Vuoden 2018 ensimmäisen kolmanneksen muutoskehityksestä raportoitiin elokuussa 2018.
- Lähteet: Valviran alkoholin kulutustilastot; Alkon myyntitilasto, THL:n matkustajatuontitilasto ja Tilastokeskus. Lisäksi Taloustutkimus on kerännyt myyntitietoja ajanjaksolta 01–08/2018 Päivittäistavarakauppa ry:n jäsenyrityksiltä.

Alkoholin vähittäiskulutukseen vaikuttavat politiikkamuutokset 2018

1. Alkoholilain muutos 2018

- Päivittäistavarakaupassa myytävien oluiden, siidereiden ja lonkeroiden enimmäisalkoholipitoisuus nostettiin 4,7 prosentista 5,5 prosenttiin.
- Lonkeroiden valmistustapavaatimus poistettiin.

2. Alkoholiveron korotukset 2018

- Oluen veroa nostettiin Suomessa 10,9 prosenttia, käymismenetelmällä valmistettujen siiderien ja long drink -juomien verotusta kiristettiin 10,7 prosenttia, viinien 13,0 prosenttia sekä väkevien alkoholijuomien ja juomasekoitusten (eli myös lonkeroiden) 5,0 prosenttia.

3. Viron alkoholijuomien veronkorotukset 2018

- Oluen veroa nostettiin 87 prosenttia, käymismenetelmällä valmistettujen siiderien ja long drink -juomien verotusta kiristettiin 37,3 prosenttia, viinien 9,1 prosenttia sekä väkevien alkoholijuomien ja juomasekoitusten 10 prosenttia.

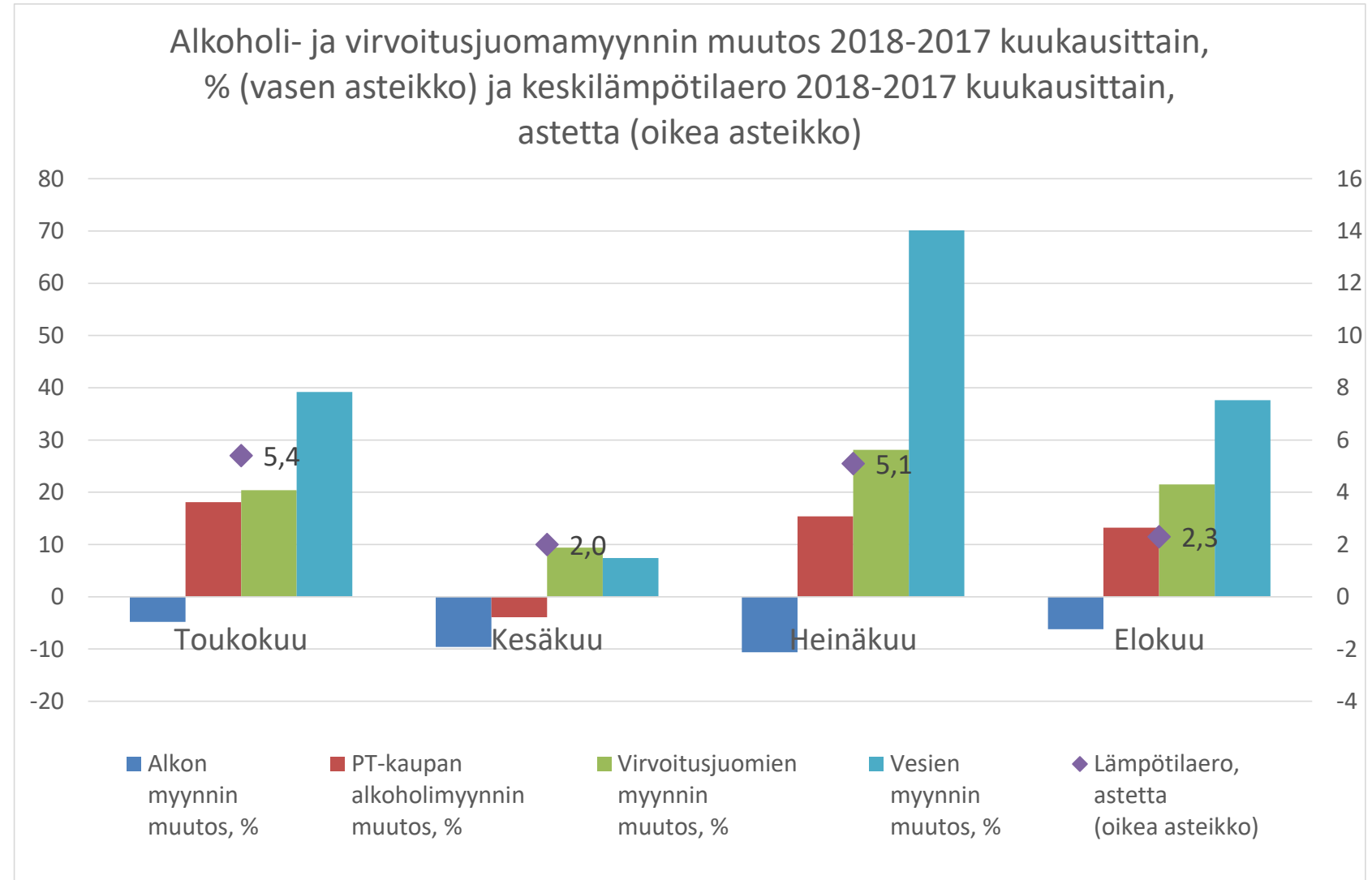
Lämmin kesä vaikutti PT-kaupan alkoholijuomien, virvoitusjuomien ja vesien myyntiin.

- Touko-, heinä- ja elokuussa alkoholijuomien myynnin kasvu PT-kaupassa oli noin 15 prosenttia vuoden 2017 vastaaviin kuukausiin. Viileämmän kesäkuun aikana PT-kaupan alkoholimyynti laski neljä (4) prosenttia.
- Virvoitusjuomien myynnin kasvu oli touko–elokuussa noin 20 prosenttia ja vesien myynnin kasvu noin 40 prosenttia verrattuna edellisvuoden vastaavaan jaksoon.
- Vahvat lonkerot ovat alkoholilain uudistuksen voittaja. Vahvojen lonkeroiden myynti kasvoi viisinkertaiseksi.
- IV-oluiden osuus oli noin kahdeksan (8) prosenttia PT-kaupan oluiden myynnistä touko–elokuussa.
- Vahvojen lonkeroiden suhteellisesti alhaisemmat alkoholiveron korotukset 2018 tukivat niiden kulutuksen kasvua: vahvojen lonkeroiden alkoholivero nousi viisi (5) prosenttia ja oluiden 10,9 prosenttia.
- Valtion alkoholiverotuotot ovat kasvaneet tammi-elokuussa 11,5 prosenttia vuoden 2017 vastaavasta ajanjaksosta. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan alkoholiverotuotot tulevat olemaan vuonna 2018 noin 150 miljoonaa euroa suuremmat kuin vuonna 2017.
- Alkoholiveron korotuksen vaikutus on 9,5 prosenttia. Vähittäismyynnin ja anniskelumyynnin vaikutus 2,0 prosenttia.

Säällä merkittävä vaikutus kesäkuukausien myyntiin

Lämmin kesä vaikutti päivittäistavarakaupan alkoholijuomien, vesien ja virvoitusjuomien myyntiin.

Touko-, heinä- ja elokuussa alkoholijuomien myynnin kasvu oli noin 15 prosenttia vuoden 2017 vastaavaan kuukauteen.

Alkoholien vähittäismyynnin kehitys touko-elokuu 2017/2018

	Vähittäismyynti, milj. litraa	Muutos touko-elokuu 2017/2018, prosenttia			
		Vähittäismyynti, toteuma			Ennuste
		Alko	Kauppa	Alko ja kauppa yhteensä	TOY 10.1.2017
	2017				
III-Olut	340,3	0	-4	-4	-13
IV-Olut	8,2	-32	ei määritelty	336	764
Miedot lonkerot	27,6	0	-39	-39	-13
Vahvat lonkerot	5,7	-50	ei määritelty	449	237
Siiderit	26,2	-5	-20	-5	15

Vahvat lonkerot ovat alkoholilain uudistuksen voittaja.

Vahvojen lonkeroiden suhteellisesti alhaisemmat alkoholiveron korotukset vuonna 2018 tukivat niiden kulutuksen kasvua.

Vahvojen lonkeroiden alkoholivero nousi 5 prosenttia ja oluiden 10,9 prosenttia.

Alkoholin vähittäismyynnin/-kulutuksen (litroissa) muutos 2017/2018 jaoteltuna myyntikanavan mukaan vuosikolmanneksittain, %-muutos

	Tammi-huhtikuu	Touko-elokuu	Tammi-elokuu
Vähittäiskulutus	-6,1	2,7	-0,4
Vähittäismyynti	-2,9	5,6	2,6
- <i>PT-kauppa</i>	-1,9	8,7	5,0
- <i>Alko</i>	-7,4	-8,4	-7,7
Matkustajatuonti	-29,0	-18,8	-22,4

Lämmin kesä näkyy PT-kaupan lisääntyneessä oluiden, lonkeroiden ja siidereiden myynnissä.

Lonkeroiden tuonti Virosta on kesän aikana suhteellisesti lisääntynyt kevääseen verrattuna. Lonkeroiden hintaero Suomen ja Viron välillä ei ole pienentynyt niin paljon kuin oluiden hintaero.

Oluiden tuonti on vähentynyt noin 30 % sekä keväällä että kesällä.

Alkoholin vähittäismyynnin/-kulutuksen (100 % alkoholina) muutos 2017/2018 jaoteltuna myyntikanavan mukaan vuosikolmanneksittain, %-muutos

	Tammi-huhtikuu	Touko-elokuu	Tammi-elokuu
Vähittäiskulutus	-5,7	2,8	-0,3
Vähittäismyynti	-1,7	4,1	2,0
- <i>PT-kauppa</i>	0,3	11,7	7,5
- <i>Alko</i>	-4,2	-5,4	-4,7
Matkustajatuonti	-25,6	-4,0	-11,9

Viinujen ja muiden väkevien alkoholijuomien tuonti on lisääntynyt kesän aikana.

Tämä on lisännyt Virosta tuotujen alkoholijuomien keskivahvuutta. Touko-elokuussa absoluuttialkoholin tuonti väheni vain 4,0 prosenttia

Hintojen lasku maltillista, oluiden matkustajatuonti vähentynyt merkittävästi

- IV-oluiden keskihinnan toteutunut lasku on PT-kaupassa seitsemän (7) prosenttia. Alkoholiveron korotus eliminoituna hinnanlasku on 13 prosenttia.
- Vahvojen lokeroiden keskihinnan toteutunut lasku on PT-kaupassa prosentti. Alkoholiveron korotus eliminoituna hinnanlasku on neljä (4) prosenttia.
- PT-kaupan tarjouksissa on ollut keskihintoja alhaisempia hintoja sekä IV-lager oluissa (lähes 20 prosenttia) että vahvoissa lonkeroissa (noin 10 prosenttia).
- Oluiden tuonti on vähentynyt noin 30 % sekä keväällä että kesällä.
- Lonkeroiden tuonti Virosta on kesän aikana suhteellisesti lisääntynyt kevääseen verrattuna. Lonkeroiden hintaero Suomen ja Viron välillä ei ole pienentynyt niin paljon kuin oluiden hintaero.
- Viinujen ja muiden väkevien alkoholijuomien tuonti on lisääntynyt kesän aikana. Kyselytutkimuksiin perustuva syy lienee *Tuliaismotiivi*.

IV-oluiden keskihinnan toteutunut lasku on PT-kaupassa seitsemän (7) prosenttia. Alkoholiveron korotus eliminoituna hinnanlasku on 13 prosenttia.

Vahvojen lokeroiden keskihinnan toteutunut lasku on PT-kaupassa prosentti. Alkoholiveron korotus eliminoituna hinnanlasku on neljä (4) prosenttia.

IV-lager oluen ja vahvojen lonkeroiden keskihintojen muutos, %, syyskuu 2018/joulukuu 2017 Alkossa

Toteutunut hintojen muutos*	PT-kauppa	Alko
IV-lager olut	-7	3
Vahva lonkero	-1	2

Hintojen muutos, kun verojen muutos elimoitu	PT-kauppa	Alko
IV-lager olut	-13	-3
Vahva lonkero	-4	-1

*Lähde: Tilastokeskus, Tieto&Trendit, 26.10.2018

PT-kaupan tarjouksissa on ollut keskihintoja alhaisempia hintoja sekä IV-lager oluissa että vahvoissa lonkeroissa

- Taloustutkimus arvioi (arvio tehtiin 15.1.2017) hintojen alenevan noin 40 prosenttia kesän 2018 aikana.
- Taloustutkimuksen seurannassa IV-oluen hinta on laskenut noin 20 % alkuvuoden 2018 aikana pt-kaupassa ja lonkeroiden hinnat noin 10 %, eli ennakoitua vähemmän.
- Alko on alentanut IV-oluiden ja lonkeroiden hintoja kevään 2018 aikana noin viisi (5) prosenttia (tai Alko ei ole vienyt alkoholiveron korotuksia täysimääräisesti hintoihin).

	Alkon hintoja 2017			Hintatarjouksia PT-kaupassa		Alkon hintoja	
	2017, €/litra	2017 uusi vero, €/litra	Veromuutoksen vaikutus hintoihin, %	Toukokuu 2018, €/litra	Alennus 2017 uusi vero hinnasta, %	Toukokuu 2018, €/litra	Alennus 2017 uusi vero hinnasta, %
Olut 5,3 % litra*	6,25	6,50	4,0	5,27	-18,9	6,28	-3,4
Lonkero 5,5 % litra**	7,50	7,65	2,0	6,87	-10,2	7,21	-5,8
Lonkero Koff 5,5 %				6,03		6,06	

*Arvio tehty tuotteella: Karhu A 5,3 % 24 x 0,33 litraa, eli 7,92 litraa

** Arvio tehty tuotteella: Hartwall Original long drink 5,5 % 24 x 0,33 litraa, eli 7,92 litraa

Lisätietoja:

Pasi Holm, 050 374 7462

pasi.holm@taloustutkimus.fi

